

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2020
(OR. en)

5033/20

CFSP/PESC 5
COPS 3
CLIMA 3
DEVGEN 2
ENV 5
ONU 2
RELEX 3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη διπλωματία στον τομέα του κλίματος

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη διπλωματία στον τομέα του κλίματος που εγκρίθηκαν κατά την 3742η σύνοδο του Συμβουλίου στις 20 Ιανουαρίου 2020.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη διπλωματία στον τομέα του κλίματος

1. Η κλιματική αλλαγή συνιστά υπαρκτή απειλή για την ανθρωπότητα και τη βιοποικιλότητα σε όλες τις χώρες και τις περιφέρειες και απαιτεί επείγοντως συλλογική αντίδραση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδεικνύει ηγετικό ρόλο και αναλαμβάνει την ευθύνη της. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2019 εγκρίθηκε ο στόχος της επίτευξης μιας κλιματικά ουδέτερης ΕΕ έως το 2050, σύμφωνα με τους στόχους της Συμφωνίας των Παρισίων. Λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ειδική έκθεση της Διακυβερνητικής επιτροπής για την αλλαγή του κλίματος (IPCC) σχετικά με την υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5°C, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία της, στην οποία διατυπώνονται προτάσεις για μια μετάβαση στο σύνολο της οικονομίας και για μια στρατηγική διατηρήσιμης ανάπτυξης η οποία θα επιδιώκει να είναι ταυτόχρονα δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς, με σκοπό να εξασφαλίζεται ευημερία αλλά και προστασία για τον πλανήτη μας. Είναι καίριας σημασίας να αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο η ΕΕ με το παράδειγμά της προκειμένου να ενισχυθεί συνολικά η φιλοδοξία σε παγκόσμιο επίπεδο.
2. Τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων της Διακυβερνητικής επιτροπής για την αλλαγή του κλίματος (IPCC), δείχνουν ότι, παρά τις παγκόσμιες προσπάθειες, οι παγκόσμιες εκπομπές εξακολουθούν να αυξάνονται. Το πόρισμα ότι η Αρκτική υπερθερμαίνεται με διπλάσιους ρυθμούς σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο δημιουργεί ιδιαίτερη ανησυχία με σοβαρές παγκόσμιες συνέπειες. Οι πρόσφατες εκθέσεις σύμφωνα με τις οποίες η περιοχή της Μεσογείου αποτελεί ευαίσθητη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ζώνη, με μείωση των βροχοπτώσεων και αυξανόμενες θερμοκρασίες, αποτελούν ακόμη μια πηγή σοβαρής ανησυχίας, όπως και η αύξηση της θερμοκρασίας της Βαλτικής, του Εύξεινου Πόντου και της Βόρειας Θάλασσας με ρυθμό υψηλότερο από τον μέσο όρο. Το χάσμα μεταξύ των συμφωνηθέντων στόχων της Συμφωνίας των Παρισίων και του παγκόσμιου επιπέδου δράσης και φιλοδοξίας που καταγράφεται επί του παρόντος αυξάνεται. Αυτή η δυσαρμονία αντικατοπτρίζεται στο νεανικό κίνημα που ζητεί δράσεις ανάλογες της βαρύτητας των επιστημονικών δεδομένων. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι το 2020 θα είναι κρίσιμη χρονιά για τη φιλοδοξία. Η ΕΕ καλεί όλα τα μέρη να επικαιροποιήσουν τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές (ΕΚΣ) σύμφωνα με τη Συμφωνία των Παρισίων, να αυξήσουν τη σαφήνεια, τη διαφάνεια και την κατανόηση των συνεισφορών αυτών και να κοινοποιήσουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές ανάπτυξης με χαμηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, σε ευθυγράμμιση με τους στόχους της Συμφωνίας των Παρισίων, οι οποίες θα αποτυπώνουν την υψηλότερη δυνατή φιλοδοξία, δεδομένης της επείγουσας ανάγκης να αντιμετωπιστεί άμεσα η κλιματική αλλαγή.

3. Ως εκ τούτου, είναι εξαιρετικά επείγον να ενισχυθεί η παγκόσμια αντίδραση έναντι της κλιματικής έκτακτης ανάγκης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να συμβάλει στην αύξηση των παγκόσμιων φιλοδοξιών και θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να ανταποκριθεί στην κλιματική πρόκληση. Πρέπει να ενταθούν επείγοντως οι προσπάθειες και πέραν της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου κάλεσε την Επιτροπή και τον Ύπατο Εκπρόσωπο να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην κλιματική διπλωματία. Αυτή η διεθνής δέσμευση θα στηριχθεί στις υψηλές φιλοδοξίες που θέτει η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλους τους σχετικούς τομείς και θα αποτελέσει βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής διπλωματίας το 2020.
4. Η ενισχυμένη και διαρκής διεθνής δέσμευση είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η Συμφωνία των Παρισίων εξακολουθεί να αποτελεί το απαραίτητο πολυμερές πλαίσιο που διέπει τη δράση για το κλίμα. Ωστόσο, στα αποτελέσματα της 25ης διάσκεψης των μερών της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP25) στη Μαδρίτη τονίζεται η επείγουσα ανάγκη περισσότερης δράσης από τα κράτη, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να παροτρύνει τις τρίτες χώρες να εντείνουν τις προσπάθειές τους μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ενισχύσει τη στήριξή της προς τα ενδιαφερόμενα μέρη για την αναθεώρηση και την εφαρμογή των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών, μεταξύ άλλων μέσω της σύμπραξης για τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές, καθώς και για την εκπόνηση φιλόδοξων μακροπρόθεσμων στρατηγικών, ενόψει και της COP 26 στη Γλασκώβη, έτσι ώστε να προκαλέσει την υψηλότερη δυνατή φιλοδοξία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συνεχίσει να ενεργεί ως εποικοδομητικός αλλά και δυναμικός εταίρος. Η στάση αυτή θα υπηρετηθεί από όλα τα μέσα εξωτερικής πολιτικής που διαθέτουμε, συμπεριλαμβανομένων των βιώσιμων χρηματοπιστωτικών μέσων και της εμπορικής πολιτικής, για να προωθήσουμε ασφαλείς και βιώσιμες χαμηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και μια κλιματικά ανθεκτική ανάπτυξη. Υπενθυμίζοντας την ανάγκη να επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα κατά τρόπον ώστε να διαφυλάσσεται η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση της διαρροής άνθρακα κατά τρόπο συμβατό με τους κανόνες του ΠΟΕ, το Συμβούλιο σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής να προτείνει μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα για τους τομείς υψηλής έντασης άνθρακα. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι οι συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες και περιοχές παρέχουν επίσης ευκαιρίες για διάλογο και συνεργασία με τις χώρες εταίρους όσον αφορά το κλίμα και το περιβάλλον. Οι εγκαταστάσεις στις τρίτες χώρες πρέπει να τηρούν τα υψηλότερα διεθνή περιβαλλοντικά πρότυπα και πρότυπα ασφάλειας.

6. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη διαρκή δέσμευση της ΕΕ και των κρατών μελών της να αυξήσουν την κινητοποίηση διεθνούς χρηματοδότησης για το κλίμα. Αυτή εντάσσεται στο συλλογικό στόχο των ανεπτυγμένων χωρών να κινητοποιήσουν από κοινού 100 δισ. δολάρια ΗΠΑ ετησίως έως το 2020 και μέχρι το 2025, για σκοπούς μετριασμού και προσαρμογής στις αναπτυσσόμενες χώρες από πολλές διαφορετικές πηγές, μηχανισμούς και διαύλους στο πλαίσιο ουσιαστικών δράσεων μετριασμού και διαφάνειας κατά την υλοποίηση, και τονίζει την ανάγκη συμμετοχής ευρύτερου φάσματος συνεισφερόντων. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για πρωτοβουλίες που αφορούν τη βιώσιμη χρηματοδότηση και κλιματική ουδετερότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, όπως ο πρόσφατος συνασπισμός υπουργών Οικονομικών για την κλιματική δράση και η διεθνής πλατφόρμα για τη βιώσιμη χρηματοδότηση.
7. Παράλληλα, η Επιτροπή, ο Ύπατος Εκπρόσωπος και τα κράτη μέλη θα ενισχύσουν τη διμερή συνεργασία στο πλαίσιο των δράσεων για το κλίμα με τις χώρες εταίρους και τις περιφερειακές οργανώσεις. Θα εργασθούμε κατά προτεραιότητα με τις οικονομίες της G20 εκτός ΕΕ που ευθύνονται για τα τρία τέταρτα των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και με τις πλέον ευάλωτες χώρες που πλήττονται ιδιαίτερα από την αλλαγή του κλίματος, συμπεριλαμβανομένων των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών και των αναπτυσσόμενων μικρών νησιωτικών κρατών, για την προσαρμογή στις νέες πραγματικότητες της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και για την προώθηση της επίτευξης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα συνεχίσει να υποστηρίζει, να προωθεί και να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών.

8. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία να επιδιώκονται εξατομικευμένες προσεγγίσεις στη συνεργασία με τρίτες χώρες, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για μια δίκαιη, καθώς και κοινωνικά ισορροπημένη μετάβαση, ως παράγοντα διευκόλυνσης της δράσης για το κλίμα. Αυτό σημαίνει υποστήριξη συγκεκριμένων δράσεων άλλων βάσει εμπεριστατωμένης ανάλυσης των αποτελεσμάτων που μπορούν να επιτευχθούν και με κριτήριο τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη, καθώς και τον παγκόσμιο στόχο ανάσχεσης της αύξησης της θερμοκρασίας. Οι δράσεις για την επιτάχυνση της δράσης για το κλίμα στις χώρες εταίρους, μέσω τόσο των μέτρων μετριασμού όσο και των μέτρων προσαρμογής, θα περιλαμβάνουν όλους τους τομείς της οικονομίας — όπως στην ΕΕ — που απαιτούν την ενίσχυση του υφιστάμενου διμερούς διαλόγου και της τεχνικής συνεργασίας. Τα κράτη μέλη που διαθέτουν ήδη προγράμματα για το κλίμα και την ενέργεια με χώρες της G20 εκτός ΕΕ θα ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους σχετικά με τη διμερή δέσμευσή τους για τη διασφάλιση συνεκτικής και αποτελεσματικής διπλωματίας της ΕΕ στον τομέα του κλίματος· αυτή θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση της αποψίλωσης των δασών, την προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτινων πόρων και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί η καινοτόμος συμμετοχή των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων, σε στενό συντονισμό με τα υφιστάμενα πλαίσια.
9. Η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Κίνας στο Πεκίνο και η σύνοδος των ηγετών στη Λειψία, η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Ιαπωνίας, η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης και η σύνοδος κορυφής ΕΕ-Ινδίας και άλλες μείζονες διεθνείς εκδηλώσεις το 2020, όπως η Διάσκεψη του ΟΗΕ για τους Ωκεανούς στη Λισαβόνα και η 15η Διάσκεψη των συμβαλλόμενων μερών της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα στην Κουνμίνγκ προσφέρουν καλές ευκαιρίες για την ενίσχυση συμμαχιών και δράσεων για το κλίμα και το περιβάλλον σε μια κρίσιμη χρονιά για τις διεθνείς συζητήσεις για το κλίμα, τους ωκεανούς και τη βιοποικιλότητα. Η Επιτροπή, ο Ύπατος Εκπρόσωπος και τα κράτη μέλη θα δώσουν επίσης ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη των προσπαθειών των άμεσων γειτόνων της ΕΕ — στις χώρες της Νότιας Γειτονίας, στις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και στα Δυτικά Βαλκάνια, ιδίως στις περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση.

10. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι η κλιματική αλλαγή πολλαπλασιάζει τις απειλές για τη διεθνή σταθερότητα και ασφάλεια, οι οποίες μάλιστα επηρεάζουν πρωτίστως εκείνους που αντιμετωπίζουν τις πιο ασταθείς και ευάλωτες καταστάσεις, ενισχύουν τις περιβαλλοντικές πιέσεις και τους κινδύνους καταστροφών, επιτείνουν την απώλεια των μέσων διαβίωσης και επιβάλλουν τις μετακινήσεις ανθρώπων. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα συνεχίσουν να λαμβάνουν υπόψη τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες και κινδύνους, μεταξύ άλλων και για το νερό, στη στρατηγική μας συνεργασία με τις χώρες εταίρους και να εργάζονται για την εκπόνηση προληπτικών μέτρων όπως τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης. Το Συμβούλιο συνεχίζει να ενθαρρύνει το Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ και το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών να δημιουργήσουν ολοκληρωμένη βάση πληροφοριών για το ΣΑΗΕ περί κινδύνων ασφάλειας σχετικών με το κλίμα, για να εντάξουν πλήρως βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες κινδύνου στην αξιολόγηση και τη διαχείριση απειλών κατά της ειρήνης και της ασφάλειας, σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, και να αξιοποιήσουν την εμπειρογνωμοσύνη σε ολόκληρο το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών προκειμένου να βρουν επιχειρησιακές απαντήσεις σε αυτούς τους κινδύνους και να ενισχύσουν επιτόπιες αποστολές των ΗΕ.
11. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τα συμπεράσματά του της 17ης Ιουνίου 2019 σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα, όπου αναγνωρίζεται ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα και η κλιματική αλλαγή έχουν σημασία για τις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, όπως και οι επιπτώσεις τους στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη στρατιωτικής ικανότητας όσον αφορά τη σχέση κλίματος-ασφάλειας. Το Συμβούλιο ζητεί τη συνέχιση των εργασιών αυτών και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων φορέων, με την επιφύλαξη της αυτονομίας της ΕΕ όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων.
12. Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2019, το Συμβούλιο καλεί τον Ύπατο Εκπρόσωπο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εργαστούν από κοινού και επειγόντως έως τον Ιούνιο του 2020 για μια στρατηγική προσέγγιση για τη διπλωματία στον τομέα του κλίματος που να προσδιορίζει συγκεκριμένους, επιχειρησιακούς τρόπους επίτευξης των στόχων που ορίζονται στα εν λόγω συμπεράσματα του Συμβουλίου. Το έργο αυτό θα έχει τη στήριξη του δικτύου πράσινης διπλωματίας της ΕΕ, με την εξασφάλιση πλήρους συνέργειας με την ενεργειακή διπλωματία της ΕΕ, και θα κινητοποιήσει τους συνδυνασμένους πόρους των αντιπροσωπιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πρεσβειών των κρατών μελών σε τρίτες χώρες. Το Συμβούλιο θα επανέλθει στο μέλλον ενόψει της COP26 το 2020 στη Γλασκώβη.